

Praten met leerlingen over diversiteit

1 Doelstellingen

Deze oefening werd ontwikkeld om als schoolteam inzicht te krijgen in de ervaringen, meningen, percepties en attitudes van leerlingen over verschillende aspecten van diversiteit. Deze oefening werd dus in de eerste plaats ontwikkeld om je meer inzicht te geven om te kunnen werken aan kwaliteitsontwikkeling.

Deze oefening werkt enkel in een veilige omgeving. Je kan het niet gebruiken om leerlingen te evalueren.

2 Doelgroep

Deze oefening is geschikt voor leerlingen vanaf 12 jaar.

Opgelet! Het is belangrijk dat er reeds een veilig klasklimaat is voor je met deze oefening start. Bij peetsituaties kan het gebruik van deze oefening mogelijks tot meer conflict leiden.

3 Voorbereiding

3.1 Een goede gespreksbegeleider

Bekijk [de inleidende video](#) (zie website) over gespreksvoering bij jongeren voordat je van start gaat. Denk goed na wie het gesprek zal begeleiden. Afhankelijk van het thema en de doelgroep kan het een klasleraar zijn, maar het kan ook iemand zijn die de leerlingen nog niet kennen. Voor gevoelige onderwerpen kan het ook een andere leraar of ondersteuner zijn die het klasgesprek zal begeleiden. We raden af dat de schoolleiding het gesprek voelt omdat de leerlingen dit als minder veilig kunnen ervaren.

3.2 Klasindeling

Deze oefening kan je doen met de hele klas.

3.3 Nodige materialen

- In A4 afgedrukte stellingen
- Zwarte dikke stift en papier om te noteren.

3.4 Stellingen selecteren

We ontwikkelden 20 stellingen. Het is niet haalbaar om alle stellingen te bespreken. Overloop de stellingen op voorhand en selecteer vier a vijf stellingen die aansluiten bij waarover je het met leerlingen wil hebben. Bedenk ook al welke bijvragen je zou kunnen stellen. Een voorbeeld van specifieke bijvragen kan je ook vinden in de fiche 'praten met leerlingen over autonomie'.

Overzicht van de stellingen:

1	Iedereen die hard werkt heeft de kans om rijk te worden.	sociaal-economische diversiteit
2	Het verzorgen van een gezin is voor een vrouw belangrijker dan buitenshuis werken.	gezinsdiversiteit
3	Mensen die van geslacht willen veranderen moeten hun operatie zelf betalen.	genderdiversiteit
4	Racisme was een probleem in het verleden, niet vandaag.	etnische diversiteit
5	Holebi zijn is een keuze.	genderdiversiteit
6	Witte mensen in België hebben bepaalde voordelen door hun huidskleur.	etnische diversiteit
7	Het is raar als mensen zich geen man of vrouw voelen.	genderdiversiteit
8	Als een leerling ziek is, moet iemand van de klas die leerling helpen.	inclusie op school
9	Het is belangrijk dat scholen ons lessen geven over de geschiedenis en bijdragen van etnisch-culturele minderheden.	etnische diversiteit op school
10	In België wordt iedereen gelijk behandeld, ongeacht kleur, klasse, religie,...	algemene diversiteit
11	Het is normaal dat leerlingen met leesmoeilijkheden meer tijd krijgen om hun test af te leggen.	inclusie op school
12	Het is beter voor jongeren als ouders bij elkaar blijven, zelfs wanneer er ruzie is thuis.	gezinsdiversiteit
13	Twee papa's kunnen even goed een kind opvoeden als een mama en een papa.	gezinsdiversiteit
14	Mannen zijn minder emotioneel dan vrouwen.	genderdiversiteit
15	Een stief- of plusouder moet zich niet mengen in de opvoeding van jongeren	gezinsdiversiteit
16	Ook als het niet goed gaat in de relatie, kunnen ouders beter samenblijven.	gezinsdiversiteit
17	Scheiden is intussen zo normaal dat het nauwelijks gevolgen heeft.	gezinsdiversiteit
18	Als sommige leerlingen het moeilijk hebben met leren, dan moeten andere leerlingen hen helpen	inclusie op school
19	Als mensen hulp moeten vragen aan het OCMW, is dat hun eigen schuld	sociaal economische diversiteit
20	Het is oneerlijk als sommige mensen (bv. vrouwen, minderheden, mensen met een beperking) meer kans hebben op een job omwille van positieve discriminatie	algemene diversiteit

4 Introductie start gesprek

Indien de leerlingen je niet goed kennen stel je je zelf even voor. Vermeld in je introductie zeker het volgende:

- Doel en reden van het gesprek.

- Er zijn geen juiste of foute antwoorden. Je eigen mening is belangrijk.
- Ik vertel niet aan andere leraren of ouders wat jij gezegd hebt.
- Wat gebeurt er met wat de leerlingen zeggen?

Hieronder kan je een voorbeeld vinden van een introductie:

Hallo allemaal!

Herkennen jullie mij?

Je hebt me waarschijnlijk al op school gezien. Mijn naam is XXX en ik ben [functie]. Wat ik eigenlijk vandaag wil doen, is jullie vragen wat je zelf over allerlei dingen in je leven en hier op school vindt. Ik vraag dat liever aan jullie zelf dan aan jullie leerkrachten of ouders want jongeren weten volgens mij het beste zelf wat ze vinden van iets.

We willen het graag hebben met jullie over verschillen en gelijkenissen tussen mensen. Daarom zijn wij vandaag hier, om eens te horen wat jullie daarvan vinden en hoe jullie daarmee omgaan. Door met veel jongeren te praten, leren we hoe het zit. Misschien is het voor jullie ook wel leuk om over te vertellen als jullie weten dat jullie daar andere jongeren in de toekomst mee kunnen helpen. Eigenlijk zijn jullie vandaag onze nieuwe junior onderzoekers!

Ik weet hier eigenlijk niet zo veel over. Daarom dat ik vandaag bij jullie ben. Zodat jullie mij er iets over kunnen vertellen, als jullie dat willen tenminste.

Wat ik vandaag dus graag van jullie wil horen, is jullie mening. Alles wat je zegt is oké. Er zijn dus geen foute of goede antwoorden he! Als het maar is zoals jij het vindt. Als je ergens geen mening over hebt, is dat niet erg. Dan hoef je er ook geen te verzinnen ofzo. Dan zeg je gewoon maar dat je daar niets over te vertellen hebt. Of als je iets niet wil vertellen, dan hoef je dat natuurlijk niet te doen. Zou je er dan wel voor kunnen zorgen dat ik dat weet? Dan zeg je maar gewoon dat je daar liever niet over wil praten.

Ik ga dat niet doorvertellen aan je andere leraren of jullie ouders of broers/zussen of iemand anders. Dat is geheim. Ik heb een 'geen namen'-regel. Nergens komt dus jullie eigen naam op. Ook als jullie namen van andere personen bv je beste vriend of een leraar ofzo gebruiken, zullen wij andere namen in de plaats geven zodat alles geheim blijft en niemand weet over wie het exact gaat.

Voor dat we kunnen starten, moet ik nog snel even de regels uitleggen die gelden tijdens de momenten dat we samen zijn hier. Je kan die regels hier vinden op het groot bord (zie Bijlage I: Luisterafspraken). Belangrijk is:

- *Dat we niet door elkaar praten. Iedereen laat elkaar eerst uitspreken en mag dan reageren.*
- *Als je aan iets denkt en je moet nog even wachten voor je aan de beurt bent, mag je dat altijd opschrijven op de kladpapieren die jullie hier zien. Je mag daar eender wat opschrijven waar je aan denkt, tijdens het gesprek. Dan kunnen jullie op het einde misschien nog dingen toevoegen die volgens jou nog verteld moeten worden.*

Ok, ik heb al lang genoeg gepraat nu. Want het gaat eigenlijk allemaal om jullie vandaag! Misschien kunnen jullie even zeggen wie je bent en wat je het liefst van allemaal doet.

5 De vignetten gebruiken

Een goed en rijk klasgesprek vraagt tijd om rijke informatie te krijgen. Het is beter het aantal stellingen te beperken en dieper in te gaan op een situatie dan vele vignetten kort te bespreken. Overloop de stellingen op voorhand en bedenk welke bijvragen je kan stellen. Een voorbeeld van stimulerende open vragen:

6 Je rol als gespreksbegeleider

6.1 Inleefvragen

Inleefvragen zijn vragen die leerlingen uitnodigen om te reflecteren over een situatie. De eerste paar vragen kan je stellen over mensen in de situatie beschreven in de stelling. We weten dat leerlingen zelf hun eigen attitudes en opinies projecteren in hun antwoorden over het personage. Na verloop van tijd zal je merken dat ze in de ik-vorm beginnen spreken.

- Hoe zou iemand in zo een situatie zich voelen?
- Waarom zou die zich zo voelen?
- Hoe zou jij reageren?
- Wat zou jouw advies zijn aan de school of de leraar?

6.2 Doorvragen

Leerlingen zijn vaak dit type stimulerende open vragen niet gewend. Ze geven in eerste instantie eerder korte en oppervlakkige antwoorden. Train jezelf dan ook in de kunst van het doorvragen via open vragen. Vermijd daarbij de waarom vraag, deze vragen komen bedreigend over voor jongeren. Voorbeelden van vragen die je wel kan stellen:

- Kan je daar een voorbeeld van geven?
- Hoe ziet dat er uit?
- Kan je er nog wat meer over vertellen?
- Hoe weet jij dat?
- Papegaaien: het laatste deel van de zin van een leerling opnieuw herhalen.
- Even wachten en stilte laten in het gesprek.

6.3 Regisseervragen

Je krijgt in een groeps gesprek de meeste informatie wanneer leerlingen op elkaar reageren. Daardoor krijg je verschillende soorten van invalshoeken en wat de verschillende meningen en opinie van leerlingen zijn. Stel dan ook jezelf op als begeleider van het gesprek en niet als gespreksleider, dat kan je doen door gebruik te maken van regisseervragen.

- " Dit is de mening van X. Is iedereen hiermee akkoord?"
- "Wat vind jij hiervan?"
- "Ik zie je knikken,..."
- "wie wil hier nog iets aan toevoegen"?

7 Noteren en afronding

Wanneer je geen nieuwe informatie krijgt start je de afronding. Je vat samen wat er gezegd werd en laat leerlingen aanvullen en toevoegen. Je schrijft dit op een blad zodat het zichtbaar is voor leerlingen.

1 Iedereen die hard
werkt heeft de kans om
rijk te worden.

2 Het verzorgen van
een gezin is voor een
vrouw belangrijker dan
buitenshuis werken.

3 Mensen die van geslacht willen veranderen moeten hun operatie zelf betalen.

4 Racisme was een probleem in het verleden, niet vandaag.

5 Holebi zijn is een keuze.

6 Witte mensen in België hebben bepaalde voordelen door hun huidskleur.

7 Het is raar als mensen
zich geen man of vrouw
voelen.

8 Als een leerling ziek is,
moet iemand van de
klas die leerling helpen.

9 Het is belangrijk dat scholen ons lessen geven over de geschiedenis en bijdragen van etnisch-culturele minderheden.

10 In België wordt iedereen gelijk behandeld, ongeacht kleur, klasse, religie,...

11 Het is normaal dat leerlingen met leesmoeilijkheden meer tijd krijgen om hun test af te leggen.

12 Het is beter voor jongeren als ouders bij elkaar blijven, zelfs wanneer er ruzie is thuis.

13 Twee papa's kunnen
even goed een kind op-
voeden als een mama
en een papa.

14 Mannen zijn minder emotioneel dan vrouwen.

15 Een stief- of plusou-
der moet zich niet men-
gen in de opvoeding van
jongeren.

16 Ook als het niet goed gaat in de relatie, kunnen ouders beter samenblijven.

17 Scheiden is intussen
zo normaal dat het
nauwelijs gevolgen
heeft.

18 Als sommige leerlingen het moeilijk hebben met leren, dan moeten andere leerlingen hen helpen.

19 Als mensen hulp moeten vragen aan het OCMW, is dat hun eigen schuld.

20 Het is oneerlijk als sommige mensen (bv. vrouwen, minderheden, mensen met een beperking) meer kans hebben op een job omwille van positieve discriminatie.